

A szellemi lét margóján Hozzánk menekülnek a levitézlett, idejétmúlt stílus hordozói?

Ha vigyázó szemünket az anyaországra vetjük, láthatjuk, hogy lassan a kultúrában is teret nyer a szemléletváltás. Visszatérés az emberi értékekhez, a példamutató erényekhez. Mi meg itt a Délvidéken még mindig a rombolás mocsarában dagonyázunk. Harsányan káromkodva. A hatvanas években ez egyfajta bátorságnak, újszerűségnek számított - csak hogy azóta eltelt 50 év! Vagyis újszerűnek egyáltalán nem mondható!

Elevenítsük fel a nyár kulturális történeteit.

Megvettem T. Kiss Tamás: A tükörtestvér c. díjnyertes regényét. Igaz, hogy 300 példányban jelentette meg a Fórum Könyvkiadó, de a magyarkanizsai könyvesboltban még volt belőle az idén is. Érdeemes odafigyelni, hogy a Kiadó 2011-es regénypályázatának zsűrijét kik képezték.

Szakmai zsűri: Bányai János, Harkai Vass Éva és Patócs László.

Nem volt könnyű dolgom, míg átrágtam magam rajta. A kanizsai, de Szegeden tanuló fiatalember naplója igazán emberpróbáló. Amikor a kollégiumban szédelő fiatalok a saját hányadékukban csúszkáltak és a szerző azt részletezi, hogy milyen szagú is ez a hányadék a különböző fázisokban - már csak a Tisza segített, belevettem magam hűsítő hullámaiba. Mindent lemos és elsodor. A legtöbbször előforduló szavakat és káromkodásokat itt nem idézem. Nem tűrnek nyomdafestéket?!

A kisváros szülöttéről lévén szó, megkérdeztem néhány idevalósít, mit szólnak hozzá. Persze, nem olvasták. De a reagálásuk tipikus: „Biztos az írói fantáziájának szüleménye!” Nos, a csönd városának lakói így szoktak viszonyulni minden nemszeretem eseményre a családon belül és azon kívül is. Nem kell észrevenni, el kell mismásolni, mert amit nem veszünk észre, az nincs is...

Kíváncsi voltam a regény végére. Vajon jó útra tér, megjavul-e a főhős? De karakán gyerek nem

ezt a sablont választja. Idézek a könyv végéből: „Közben előkotortam egy száraz papírt, beleiszórtam a dohánnyal kevert salit, majd az egészet ügyesen forgatni kezdtem az ujjaim között. (-) Épp az utolsót szívtam a cigimbe, amikor eldöntöttem, hogy időkapcsolat fogok készíteni. A csikk a folyóban landolt.” Így úsztatta el a Tiszán, Szegedtől Magyarkanizsáig.

Aztán szeptember elején elkezdődött az Író-tábor. Nem tudom, feltűnt-e valakinek, hogy a tavalyi jubiláris 60. még úgy szerepelt, hogy Magyarkanizsai Író-tábor. Az idén már csak Kanizsai Író-tábor lett. És két napra szűkült, szeptember 5-6., a tavalyi négy helyett.

Lovas Ildikó író, az MNT kulturális tanácsosa a helyszínen így nyilatkozott: „Az író-tábornak van egy hagyománya, amelyet nem írunk felül, mégpedig a közönséggel való találkozás hagyománya.” Valóban, idén nem írták felül. A jubilárison bezzeg felülírták ezt is, meg a Szemtől szemben elnevezésű utcai találkozót. Most megvolt mindkettő.

Dr. Bányai János lett újfent a ceremóniamester, újdonság, hogy Dudás Károlyt visszavették a csoportba! De Tari Istvánt, a költőt, aki azelőtt a mozgatórugója volt az irodalmi eseménynek - nem. Logikus, hiszen nem tagja a VMSZ-nek.

Nézzük, az irodalom mely rétegét emelte ki a tanár úr? Emlékezet, önéletírás, élettörténet, napló! Ez az a kategória, amely elárasztotta a magyar könyvpiacot. A kiadások időpontja 2010-2013, tehát aránylag friss termékek. Összesen nyolcat számoltam meg.

Egyszer egy tisztességben megőszült anya és háziasszony elhozta hozzám a kéziratát, melyben megírta az életét, mondjak róla véleményt. - Csak egy kis őszinteség hiányzik belőle - válaszoltam. Merthogy a családban mindenki szép és jó, nem hihető. Meg unalmas is. Ő is ott szerepelt a nyolc szerző között.

A felújított Szentől szemben a Tiszavirág utcában zajlott. A hagyományok szerint pogácsával várták a vendégeket az asszonyok, meg egy kis itókaival. Íróvendégek T. Kiss Tamás (utcabéli) és Bicskei Gabriella. Az utca lakói hiányolták, hogy a tanár úr nem tisztelte meg őket jelenlétével. A szeptember 17-ei Szempontban (Újvidéki Rádió), állandó rovatában, az Olvastam egy könyvet, elolvastam.....-ban elmondta, hogy ugyanabban az időben zajlott a Művész kávézóban (Art Café) a beszélgetés Kőrösi Zoltánnal, az írótabor díszvendégével.

Valami hiba csúszhatott a dologba, mert a program szerint a két esemény egymást követő időpontban van feltüntetve. Netán a szakzsűri tagjai rájöttek volna, hogy nem jó, ha a drogozó fiatalok életstílusát állítják követendő példának. Esetleg az unokáik trágár beszédstílusától sem boldogok?

Vagy csak egyszerűen elfogyott a szusz. A rádióműsorban Bányai János többször emlegette, hogy „sűrű volt a program!”

Most pedig szökkenjünk vissza valamelyest az időben. Augusztus 20-a minden évben a nyár legkiemelkedőbb ünnepe. Itthon is, az anyaországban is, meg mindenütt, ahol magyarok élnek. Magyaroknál csak némi késéssel, augusztus 24-én és 25-én került sor a Szent István-nap és az új kenyér megünneplésére.

Így a napján volt, aki elutazott a Szegedi Szabadtéri Játékokra, mások a képernyő előtt böngeztek a kínálatban. Jómagam belenéztem az RTL Klub által sugárzott Alföldi Róbert-féle István, a király c. rockoperába. De 10 perc múlva megelégteltem, és inkább újra megnéztem a Honfoglalást a Dunán.

A meglepetés ezután következett. Az itteni média egyhangúlag himnuszokat zengett Alföldi Istvánjáról. Elsőként a Magyar Szó kultúrrovatában olvashattuk Kontra Ferencnek, a Kilátó szerkesztőjének véleményét, aki Szegeden élvezte a produkciót. Megdicséri a „korabeli” ruhákat. Ezt írja: „Nagyon egyszerűnek tűnik, mégis hatásosak az öltönyök, nyakkendők, mert a cselekményt közelebb hozzák a mához.” Nem kortárs ruhát akart mondani? (Egyszer összefutottam a piacon egy neves színészünkkel s megkérdeztem, miért ültetik át a nagy klasszikusokat, akik örök érvényű emberi tulajdonságokat mutatnak be, a mába? Azt

válaszolta, mert különben a mai közönség nem értené meg. Ránéztem, s láttam, komolyan gondolja.) Berobogott a Trabant is a színpadra, mai rendőrök gépfegyverrel pusztították el Koppányt. És a színészek miatt, akiknek nincs éneklésük, a címszereplő Fekete Pál „már alig énekelt a duettekben, csak suttozta a szavakat”- írja Kontra. Nagyszerű! Szerinte Alföldi rendezésének az a legnagyobb erénye, hogy ironikusan viszonyul a történelemhez. „Az irónia felveti a többértelműséget és a nyitottságot. Sokszor vetődik fel a nézőben, hogy itt történt valami, én újra megnézném.” Ha előszörre nem értette volna meg, miről is van szó, nézheti akárhányszor. Pedig a sablont, az irányzatot, a stílusjegyeket már az unalomig ismerjük: bagatellizálással, ripacskodással sárba kell taposni minden értéket, hogy jókat röhögjön a jónép. És maradjon önelégült baromi állapotban. A cinizmus mint dicsérendő tulajdonság? Hiszen az önpusztítás és pusztítás legbiztosabb fegyvere. Ettől nem leszünk sem modernek, sem eredetiek. Alföldinél egyszerű a képlet: sem Koppány, sem István - csakis és egyedül ő a király!

Felfokozott érzelmi kisüléseket Markovics Annamáriánál ért el Alföldi Róbert, amiről a Magyar Szó mellékletében a Kilátóban számolt be. „Teljesen lázba estem”, „szinte teljes extázisba estem” - értesíti a kedves olvasót egy teljes oldalon. Nem semmi! - mondanák a pestiek. De ez még nem minden. Az ifjú szegedi hölgy megreformálta egyetlen napilapunkat is! Kétnyelvűvé tette - a Kilátó oldalát keresztben átszelő öles betűkkel kiírt szerb címmel. (Nem cirill.) „Belgrád az a város, ahol megtaláltam önmagam” - közli. Mint mondja ez szerelem - márpedig a szerelmek el szoktak múlni.

Az eufóriához fölzárkózott Toldi Éva is, az Újvidéki Rádió Szempont c. kultúrszemléjében. Itt dicsérte egekig Alföldi produkcióját.

Mármost kívülről úgy tűnhet, az itteni média tükrében, hogy nálunk mindnyájan tapsoltunk. Pedig, állíthatom, a többségnek nem tetszett. Csakhogy ez nem derült ki. Akik hallatták hangjukat, egyetlen családot alkotnak. A többiek véleményét elfödte a homály.

Alföldi Róbert nemcsak egy rendező, egy személy - ő valójában egy vonulatot képvisel a kultúrában. Ezért nem hagyható figyelmen kívül. Aki netán nem ismerné, megnézheti az RTL Klub X

Faktor c. vetélkedőjében, ahol zsűritag. Így biztatta az egyik énekest: „Nem szaroztál, mindent bele!” Míg a mellette lévő csajszi elragadtatva dobálta magát. A versenyző fiú kikerekedett szemmel nézte, hová került.

Eget-földet megrengető háborúval sikerült csak kimozdítani a Nemzeti Színház éléről Alföldi Róbertet, miután letelt a mandátuma. A régi és az új, a sötétség és a világosság harca volt ez. Végül a nemzet színháza méltó irányítót kapott Vidnyánszky Attila személyében. Ez a beregszászi ember visszaadja méltóságát ennek az értékek megőrizni hivatott intézménynek. A Délvidék/ Vajdaság sajtója mennyit foglalkozott ezzel a fontos eseménnyel? Szinte semennyit. Kivétel a pusztá létéért küzdő egyetlen közzérádió, mely meg

akarja tartani függetlenségét. A Krnács Erika szerkesztette Metszetek c. művelődési műsorban számolt be az új igazgató a terveiről. Rengeteg friss ötlettel állt elő Vidnyánszky, aki már mifelénk is járt. Két szaklapot indít, bevonja a határon túli színházakat stb. Jelszava: „Nem a valóságot, az igazságot!” Az első bemutató Tamási Áron: Vitéz lélek. Tetterő, jóízű akarás sugárzik majd az egész országra. Elér-e mihozzánk is?

A hírek szerint Alföldi az Újvidéki Színházba jön rendezni. Itt szórja ránk a cinizmusát, ami a mi értelmiségünk egy részének annyira tetszik. Vígán megyünk tönkre.

Valóban szellemi provincia lettünk?
Te kit választanál?

Magyarokanizsa, 2013 szeptembere

